

GIDA VE KONTROL
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HAZİRAN 2018

2018 YILI AŞILAMA SAYILARI (Haziran 2018)

HASTALIK ADI	HAYVANIN NEV'İ	AŞILAMA MİKTARI
Şap	Büyükbaş	448.377
	Küçükbaş	449.271
Sığır Brusellozu	B.baş	191.480
Şarbon	B.baş	44.095
	K.baş	35.080
Kuduz	Kedi-Köpek	29.561
Koyun Keçi Çiçeği	K.Baş	242.520
Koyun Keçi Brusellozu	K.Baş	345.988
Koyun Keçi Vebası	K.Baş	1.120.607
Mavi dil	K.Baş	399.744
Lumpy Skin Disease	B.Baş	3.049.086

**HAYVAN HASTALIKLARI İLE MÜCADELE KAPSAMINDA
VERİLEN DESTEKLEMELER (HAZİRAN 2018)**

DESTEKLEME GRUBU	TUTAR (TL)
AŞILAMA-KÜPE UYGULAMA (UYGULAYICI)	106.684,50
ATIK DESTEĞİ	177.850,00
HASTALIKTAN ARİ İŞLETME-ONAYLI SÜT ÇİFTLİĞİ	14.320,190
HAYVAN HASTALIĞI TAZMİNATLARI	11.712.638,86
TOPLAM	26.317.363,36

VETERİNER LABORATUVAR HİZMETLERİ VE RUHSATLANDIRMA

Deney Hayvanı Kuruluşları; 13.12.2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanlarının Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik” çerçevesinde çalışma izni verilmektedir.

Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarı; 11.12.2011 tarih ve 28139 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği çerçevesinde izin verilmektedir.

Hayvan Hastaneleri 21.12.2011 tarih ve 281439 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hayvan Hastaneleri Yönetmeliği çerçevesinde ruhsatlandırılmaktadır.

Veteriner Hekim Muayene ve Poliklinikleri; 15.10.2011 tarih ve 28085 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Veteriner Hekim Muayene ve Poliklinikleri Veteriner Hekim Muayene ve Poliklinik Yönetmeliği çerçevesinde ruhsatlandırılmaktadır.

Ev ve süs hayvanı satış yerleri; 08.10.2011 tarih ve 28078 sayılı Resmi Gazete’de Ev ve Süs Hayvanlarının Üretim, Satış, Barınma Ve Eğitim Yerleri Hakkında Yönetmelik çerçevesinde ruhsatlandırılmaktadır.

ÇALIŞMA İZİNİ VERİLEN VE RUHSATLANDIRILAN KURULUŞLAR	
KURULUŞLAR	SAYISI
HAYVAN HASTANELERİ	51
VETERİNER TEŞHİS VE ANALİZ LABORATUVAR	-
DENEY HAYVANI KURULUŞLARI	140
VETERİNER KLİNİK	6130
VETERİNER POLİKLİNİK	52
EV ve SÜS HAYVANI SATIŞ YERLERİ	2.069

2018 Haziran ayı itibari ile

HAYVAN SEVKLERİ

Yurt içi canlı hayvan sevkleri;

“Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde yapılmaktadır. Söz konusu Yönetmelik ticarete konu olmayan hayvanların nakilleri dışında bir ilden başka bir ile yapılacak olan hayvan sevklerinin veteriner sağlık raporu ile gerçekleştirileceğini hüküm altına almıştır. Düzenlenen veteriner sağlık raporu hayvan sahibinin isteği üzerine gideceği yer belirtilerek tanzim edilmektedir. Hayvan sahibi sevk edeceği hayvanları söz konusu mevzuat gereği veteriner sağlık raporunda belirtilen işletme dışında başka bir yere nakledemez.

YILLARA GÖRE HAYVAN HAREKETLERİ

HAYVAN HAREKETLERİ								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Büyükbaş	1.680.662	1.724.350	2.504.123	2.304.612	2.131.373	1.776.847	1.455.865	1.709.506
Küçükbaş	6.011.091	5.997.033	6.934.432	6.926.641	6.534.302	6.395.434	6.735.571	6.994.212

HAYVAN SATIŞ YERLERİ

Ülkemizde hayvan satış yerleri, 24.12.2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Hayvan Satış Yerlerinin Ruhsatlandırılma ve Denetleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde ruhsatlandırılmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde toplam 119 Ruhsatlı Hayvan Pazarı ve 20 Hayvan Borsası olmak üzere toplam 139 ruhsatlı hayvan satış yeri bulunmaktadır.

Ruhsatlı Hayvan Pazarı ve Borsası			
	Sayısı	Bulunan İl Sayısı	Bulunmayan İl Sayısı
Hayvan Pazarı	119	60	21
Hayvan Borsası	20	15	66
Hayvan Pazarı ve Borsası	139	60	21

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYISI

Yıl	Büyükbaş Hayvan Sayıları	Küçükbaş Hayvan Sayıları
	(TUİK)	(TUİK)
	Adet	Adet
2001	10.686.000	33.994.000
2002	9.924.575	31.953.800
2003	9.901.458	32.203.214
2004	10.173.246	31.811.092
2005	10.631.405	31.821.789
2006	10.971.880	32.260.206
2007	11.121.458	31.748.651
2008	10.946.239	29.568.152
2009	10.811.165	26.877.793
2010	11.454.526	29.382.924
2011	12.483.969	32.309.518
2012	14.022.347	35.782.519
2013	14.532.848	38.509.795
2014	14.244.673	41.462.349
2015	14.127.837	41.924.100
2016	14.222.228	41.329.232
2017	16.105.025	44.312.308

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ İŞLETME SAYISI

- Türkvet'te Kayıtlı Büyükbaş Hayvancılık İşletme Sayısı : 1.384.614
- Türkvet'te Kayıtlı Küçükbaş Hayvancılık İşletme Sayısı : 413.736
- Kayıtlı Kulak Küpesi Üretici Firma Sayısı : 11Adet

BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVANLARIN KAYIT ALTINA ALINMASI

Ülkemizde sığır cinsi hayvanlar; 02.12.2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği” hükümlerine göre tanımlanmakta ve kayıt altına alınmaktadır. Sığır cinsi hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması uygulamasına 2001 yılında başlanmış, 2006 yılından itibaren Türkvet Veteriner Bilgi Sistemi kullanıma açılmıştır. 2009 yılında, Türkvet Veteriner Bilgi Sistemi Avrupa Birliğine uyumlu olarak yenilenmiştir.

Ülkemizde koyun ve keçi türü hayvanlar; 02.12.2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren AB mevzuatına uyumlu “Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği” hükümlerine göre tanımlanmakta ve kayıt altına alınmaktadır. Küçükbaş hayvanların kimliklendirilmesi ve Koyun Keçi Kayıt Sistemi (KKKS)'nde kayıt altına alınması çalışmaları 2010 yılında başlamıştır.

Türkvat ve Koyun Keçi Kayıt Sistemi (KKKS), Tarım Bilgi Sistemi Projesi kapsamında yer alan Hayvancılık Bilgi Sistemi (HBS)'nde birleştirilerek; tüm hayvan türlerinin tek bir sistemde kaydedileceği TÜRKVET 30 Haziran 2016 tarihinde devreye alınmıştır.

Herhangi bir nedenle kayıt altına alınamamış her yaştaki sığır cinsi ile koyun ve keçi türü hayvanların 31.12.2017 tarihine kadar küpelenerak TÜRKVET'te kayıt altına alınması ve işletmelerde kayıtlı hayvan mevcudunun güncellenmesi amacıyla Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 4 Nisan 2017 tarihli ve 30028 sayılı Resmi Gazetede yayımlandı.

Türkvat'e 2003-2018 yılları arasında kaydedilen büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayıları

Yıl	Kayıt Altına Alınan Büyükbaş Hayvan Sayısı	Kayıt Altına Alınan Küçükbaş Hayvan Sayısı
2003	2.441.007	-
2004	2.961.029	-
2005	3.094.576	-
2006	4.018.349	-
2007	5.019.683	-
2008	4.339.097	-
2009	4.240.657	-
2010	6.099.577	10.467.096
2011	4.925.746	11.396.866
2012	7.003.889	19.193.685
2013	4.903.060	17.123.737
2014	6.739.587	19.971.173
2015	4.501.566	13.927.148
2016	4.595.416	14.522.783
2017	7.990.705	19.608.327
2018*	3.657.021	5.334.766

*11.07.2018 tarihi itibarıyla

HAYVAN VE HAYVANSAL ÜRÜNLER

1.İTHALAT

2017 Yılında Hayvan ve Hayvansal Ürün-Hayvansal Yan Ürünler İçin Ülkeye Girişte Gerçekleştirilen Veteriner Kontrolleri

Yıl	Veteriner Kontrollerinin Sayısı (İthalat, Geçici İthalat, Transit Geçiş)	Alınan Numune Sayısı	Analiz Sayısı	İthalat İçin Düzenlenen Uygunluk Yazısı Sayısı	İthalat İçin Düzenlenen Uygunsuzluk Yazısı Sayısı
2017	58.688	10.680	41.785	27.659	147

1.1.Canlı Hayvan İthalatı

- Sağlık Sertifikası Üzerinde Anlaşılan Ülkeler ve Yayınlanan Sağlık Sertifikaları:
AB ülkeleri: Damızlık, besilik ve kesimlik amaçlı sığır cinsi hayvan veteriner sağlık sertifikaları
Hollanda: Damızlık keçi cinsi hayvanların veteriner sağlık sertifikası
Uruguay: Damızlık ve besilik amaçlı sığır cinsi hayvan veteriner sağlık sertifikaları
Tüm Ülkeler: 1 Ocak 2015'den itibaren geçerli olan Su Hayvanları (2 sertifika), Damızlık Günlük Cıvciv veteriner sağlık sertifikaları
Avrupa Birliği Ülkeleri: Tek tırnaklı hayvan semeninin ithalatı için veteriner sağlık sertifikaları
8-9 Mart 2017 tarihlerinde Hırvatistan'a sığır cinsi hayvan ithalatına yönelik olarak teknik ziyaret gerçekleştirilmiş olup, değerlendirme süreci devam etmektedir.

9 Ağustos 2017 Uruguay damızlık dişi sığır sertifikasında yenilemeye gidilmiştir.

1.2.Hayvansal Ürün ve Hayvansal Yan Ürün İthalatı

2018 yılında Onaylanan Ülkeler ve Ürünler:

Ülke	İşletme Faaliyeti	Onaylanan İşletme Sayısı
Afganistan	Deri/Post	1
Filistin	Deri/Post	2
Gürcistan	Deri/Post	4
İran	Kanatlı Unu ve Yağı	1
Kırgızistan	Köpek Çiğneme Ürünü	1
Somali	Deri/Post	1
Türkmenistan	Deri/Post	4
Venezuela	Deri/Post	1
Ukrayna	Kesimhane - Parçalama Taze/Soğutulmuş Karkas	2
Sırbistan	Kesimhane - Parçalama Taze/Soğutulmuş Karkas	4
Polonya	Kesimhane - Parçalama Taze/Soğutulmuş Karkas	1
Toplam		22

Sağlık Sertifikası Üzerinde Anlaşılan Ülkeler ve Yayınlanan Sağlık Sertifikaları:

1. Bosna Hersek: Sığır eti
2. Tüm Ülkeler: Türkiye Cumhuriyeti'ne İnsan Tüketimi Amaçlı Olmayan, Yem Materyali Olarak veya Yem Zinciri Dışındaki Amaçlar İçin Kullanılacak, Balık Yağı İthalatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
3. Tüm Ülkeler: Türkiye Cumhuriyeti'ne İnsan Tüketimi Amaçlı Olmayan İşlenmiş Hayvan Proteini İçeren Pet Hayvanı Yemi Dışındaki Karışım ve Ürünler de dahil, İşlenmiş Hayvan Proteini İthalatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
4. Türkiye Cumhuriyeti'ne İnsan Tüketimi Amaçlı Yüksek Derecede Rafine Edilmiş Kondroidin Sülfat, Hyaluronik Asid, Diğer Hidrolize Edilmiş Kıkırdak Ürünleri, Kitosan, Glukozamin, Peynir Mayası, Balık Tutkalı Ve Amino Asitlerin İhracatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
5. AB üyesi ülkelerden besilik ve damızlık sığır cinsi hayvanların ithalatı için kullanılacak ve 1 Haziran 2017 tarihinden itibaren talep edilecek sağlık sertifikaları
6. Evcil Sığır Cinsi Hayvanların Taze, Soğutulmuş, Dondurulmuş Karkas Etlerinin / Kemiksiz Etlerinin Ukrayna'dan Türkiye'ye İthalatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
7. Evcil Sığır Cinsi Hayvanların Taze, Soğutulmuş, Dondurulmuş Karkas Etlerinin Kemiksiz Etlerinin Sırbistan'dan Türkiye'ye İthalatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası

1.3.Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri

- 2018 hedeflerinde yer alan 23 adet Veteriner Sınır Kontrol Noktası (VSKN) Müdürlüğü sayısına ulaşılmıştır. 2014 yılı içerisinde 14 adet VSKN müdürlüğünün kurulumu tamamlanmıştır.
- Esenboğa Havalimanı VSKN Müdürlüğü binası tamamlanmış olup taşınma sürecindedir
- Adnan Menderes ve Antalya Havalimanı VSKN Müdürlüğü bina inşaatı ihaleleri tamamlanmış olup Temmuz 2018 de inşaat çalışmaları başlayacaktır.
- Kapıkule VSKN Müdürlüğü bina projesi çizimi sonlanma aşamasındadır. Proje teslim alındığında en kısa zamanda ihale işlemleri başlatılacaktır
- İstanbul Yeni Havalimanında kurulacak yeni VSKN Müdürlüğü bina projesi çizim aşamasındadır

2. İHRACAT

2017 Yılında Hayvan ve Hayvansal Ürün-Hayvansal Yan Ürünler İçin Gerçekleştirilen İhracat Kontrolleri

	Alınan Numune Sayısı	Yapılan Analiz Sayısı	Düzenlenen Sağlık Sertifikası Sayısı	Oluşturulan Sertifika Modeli
	Alınan Numune Sayısı	Yapılan Analiz Sayısı	Düzenlenen Sağlık Sertifikası Sayısı	Oluşturulan Sertifika Modeli
Canlı Hayvan	1.330	1.155	3.735	11
Hayvansal Ürünler	1.863	4.005	72.518	62
Hayvansal Yan Ürünler	516	508	5.081	4

2.1.Hayvansal Ürün ve Hayvansal Yan Ürün İhracatı

Sağlık Sertifikası Üzerinde Anlaşılan Ülkeler ve Yayınlanan Sağlık Sertifikaları:

İran İçin Sofralık Yumurta İhracatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası

Rusya: Süt ve süt ürünleri, kırmızı et ve et ürünleri, kanatlı et ve et ürünleri ile diğer hayvansal ürünler (Bombus arısı, arıcılık ürünleri, balık unu, deri-post ve bağırsak, kedi köpek maması ve işlenmiş et ürünleri)

Lübnan: Kanatlı eti ve ürünleri

Fas: Süt ve Süt Ürünleri, Kedi-Köpek Maması

Azerbaycan: Kanatlı Eti ve Ürünleri, Süt ve Süt Ürünleri

BAE: Kanatlı eti ve ürünleri

S.Arabistan: Kanatlı eti ve ürünleri

Sudan: Damızlık Erkek Sığır

Lübnan: Kesimlik Koyun ve Keçi

Meksika: Trofe

Avrupa Birliği (AB): İşlenmiş Tüylere ve Döküntüleri Ek Beyanı

Güney Afrika: Trofe

Fas: Bal ve Arı Kovanları

Fransa: Kemik, boynuz, toynak, pençe, geyik boynuzu, diş, post veya deriden meydana gelen kuş ve toynaklı hayvanlarının işlenmiş av trofeleri ve diğer preparatlarının AB ülkelerine sevki için Sağlık Sertifikası

(İspanyolca) Asorti Bağırsak Sağlık Sertifikası

(Lehçe) Asorti Bağırsak Sağlık Sertifikası

(Bulgarca) Asorti Bağırsak Sağlık Sertifikası

(Romence) Asorti Bağırsak Sağlık Sertifikası

Kümes Hayvanları Dışındaki Evcil Hayvanların Üçüncü Ülkelerden Sahibi ya da Yetkilendirilmiş Bir Kişinin Eşliğinde İtalya'ya Doğru Ticari Olmayan Dolaşımı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası (VSS)

Türkiye Cumhuriyeti'nde Irak Cumhuriyeti'ne Kanatlı Ürünleri İçin VSS

Irak-Kanatlı ve Kanatlı Ürünler İçin Ek Beyan

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

Sudan'a Yem Katkı Maddeleri İçin Ek Beyan

İran İçin Jelatin Ek Beyan

İnsan Tüketimi Amaçlı Olmayan, Yem Zinciri Dışındaki Amaçlar İçin Kullanılacak Don Yağları İçin Avrupa Birliğine Yüklenmesi Veya Transiti İçin Sağlık Sertifikası

Kümes Hayvanları Dışındaki Evcil Hayvanların Sahibi ya da Yetkilendirilmiş Bir Kişinin Eşliğinde Ticari Olmayan Dolaşımı İçin Sağlık Sertifikası

Slovençe- İngilizce İnsan Tüketimi Amaçlı Kolajen İthalatı İçin Sağlık Sertifikası

Hindistan Ham, Tuzlanmış, Pickle Edilmiş, Kireçlenmiş ve Kurutulmuş Deri ve Postlar İçin Sağlık Sertifikası

Yapay Kolajen Kılıfların Ukrayna'ya İhracatı İçin Veterinerlik Sertifikası

AB 'ne sevk amaçlı ya da Avrupa Birliği üzerinden transit geçecek olan işlenmiş gübre, işlenmiş gübreden elde edilen ürünler ve yarasa gübresi için Veteriner Sağlık Sertifikası

Sevk amaçlı ya da transit geçecek olan arıcılıkta kullanılan arıcılık yan ürünleri için Veteriner Sağlık Sertifikası
AB' ne İnsan Tüketimi İçin Amaçlanmayan Süt, Süt Bazlı Ürün ve Süt Türevi Ürünlerin Sevkiyatı ve Birlikten Geçişine İlişkin Sağlık Sertifikası

2015 yılında ilk kez İspanya'ya ülkemizden kolajen ihracatı başlamıştır.

2015 yılında ilk kez Sırbistan'a jelatin ihracatı başlamıştır.

2015 Yılında Ukrayna resmi ülke listesinde kolajen üretimi yapan bir firmamız Ukrayna resmi web sitesinde ithalata izinli firma listesinde yayınlanmıştır.

2016 Ocak ayında İngilizce, Almanca ve İspanyolca Kemik, boynuz, toynak, pençe, geyik boynuzu, diş, post veya deriden meydana gelen kuş ve toynaklı hayvanlarının işlenmiş av trofeleri ve diğer preparatlarının AB ülkelerine sevki için Sağlık Sertifikası 3 adet sertifika eklendi.

2016 Mart ayında Almanca, Bulgarca ve İspanyolca Avrupa Birliği Ülkelerine İnsan Tüketimi Amaçlı Kompozit Ürünlerin İhraç Edilmesine Yönelik Sağlık Sertifikaları eklendi.

Avrupa Birliğine Hayvan Bağırsağı için Sağlık Sertifikası 10 farklı dilde 10 adet hazırlanarak TURKVET veri tabanında yayınlanmıştır.

Avrupa Birliğine İnsan Tüketimi Amaçlı Jelatin İhracatı için İspanyolca ve Macarca dillerinde 2 adet sağlık sertifikası hazırlanarak TURKVET veri tabanında yayınlanmıştır

Irak, Hongkong, Gürcistan, Azerbaycan, S.Arabistan, BAE, Rusya için ülkemizde görülen Avian İnfluenza hastalığı nedeniyle kanatlı eti ve ürünleri sertifikaları değiştirildi.

2016 Mayıs ayında İnsan Tüketimine Yönelik Çiğ Süt, Süt Ürünleri, Kolostrum veya Kolostrumdan Elde Edilmiş Ürünlerin Avrupa Birliğinde Depolanması Veya Transit Geçişi İçin Hayvan Sağlık Sertifikası hazırlanarak TURKVET veri tabanında yayınlanmıştır.

2016 Temmuz ayında İnsan Tüketimi Amaçlı Jelatinin Fas Krallığına Türkiye'den İthalatı için Sağlık Sertifikası yayınlanmıştır.

2016 Ekim ayında aşağıda belirtilen sertifikalar hazırlanmış olup söz konusu hayvan ve hayvansal ürünlerin ihracatında kullanılmak üzere il müdürlüklerine gönderilmiştir.

- Makedonya'ya Gönderilmesi Amaçlanan Hayvan Bağırsakları İçin Sağlık Sertifikası
- Makedonya'ya Jelatin İhracatı İçin Sağlık Sertifikası
- Tayland'a Jelatin İhracatı İçin Sağlık Sertifikası
- Köpek ve Kedilerin Birleşik Arap Emirlikleri'ne İhracatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
- Fas Krallığı'na Türkiye'den arı besleme ürünlerin ithalatına ilişkin Veteriner Sağlık Sertifikası
- Fas Krallığı'na Türkiye'den kanatlı eti ve ürünlerinin ithalatına ilişkin Veteriner Sağlık Sertifikası
- Türkiye'den Fas'a Hayvan Bağırsaklarının İhracatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası
- Fas Krallığı'na Türkiye'den ısıl işlem görmüş kanatlı eti ve ürünlerinin ithalatına ilişkin Veteriner Sağlık Sertifikası
- Aralık ayında AB'ye İnsan tüketimi amaçlı bal, arı sütü ve diğer arıcılık ürünlerinin ithalatı için sağlık sertifikası (İngilizce,Almanca) düzenlenmiştir.
- 2017 Yılında Karadağ ve Ukranya'ya insan tüketimine yönelik balıkçılık ürünleri sağlık sertifikası modelleri yayımlandı.
- İnsan tüketimi amaçlı kompozit ürünlerin Sırbistan Cumhuriyetine ihraç edilmesine yönelik Veteriner Sağlık Sertifikası yayımlandı.
- Türkiye'den Moldova'ya süt ürünleri ihracatına yönelik sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmış olup, İl Müdürlükleri 1 Eylül 2017 tarihinden sonra veteriner sağlık sertifikası düzenlenmesi hususunda talimatlandırılmıştır.

- Ülkemizden Fas'a kanatlı eti ve ürünleri, hayvan bağırsağı ve arı besleme ürünleri ihracatının başlatılması amacıyla ilgili ülke yetkili otoritesiyle sağlık sertifikası modelleri üzerinde anlaşma sağlanmış olup il müdürlüklerine gönderilmiştir.
- Türkiye'den Filipinler'e kanatlı eti ve ürünleri ihracatı amacıyla veteriner sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmış olup, ihracat izni verilen 7 işletmeden söz konusu ülkeye yönelik üretilen ürünlere sağlık sertifikası düzenlenmesi amacıyla ilgili İl Müdürlükleri talimatlandırılmıştır.
- Türkiye'den Gürcistan'a damızlık sığır ve sığır semeni ihracatı amacıyla sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmış olup, ihracat talebi bulunulması durumunda sağlık sertifikası düzenlenmesi hususunda 81 İl Müdürlüğü talimatlandırılmıştır.
- Avrupa Birliği'ne gönderilecek olan insan tüketimine yönelik bağırsak, kollajen ve jelatin ile B sınıfı yumurta sertifikaları söz konusu ülke ilgili mevzuatta yapılan değişikliğe bağlı olarak güncellenmiştir.
- Ülkemizden İran'a daha önceki yıllarda az miktarlarda sofralık yumurta ihracatı yapılmış olup, sektörün talepleri doğrultusunda İran yetkili veteriner servisi ile yapılan görüşmeler neticesinde, sofralık yumurta ihracatında kullanılmak üzere veteriner sağlık sertifikası üzerinde anlaşma sağlanmıştır.
- Ülkemizden İran'a kuluçkalık civciv ihracatı amacıyla sağlık sertifikasında mutabakata varılmış olup söz konusu ürünlerin ihracatı başlamıştır.
- İnsan Tüketimi Amacıyla Kompozit Ürünlerin Bosna Hersek'e İthal Edilmesi İçin Sağlık Sertifikası üzerinde anlaşma sağlanmıştır.
- Ülkemizden (Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ne) Azerbaycan'a damızlık keçi, teke ihracatı amacıyla sağlık sertifikasında mutabakata varılmış olup, ihracat talebi bulunulması durumunda sağlık sertifikası düzenlenmesi hususunda 81 İl Müdürlüğü talimatlandırılmıştır.

Avrupa Birliği'ne İhracat

Avrupa Birliğine İhracat İzni Bulunan İşletme Sayısı

Ürün Grubu	İşletme sayısı
Balıkçılık ve su ürünleri	119
Canlı Çift Kabuklu Yumuşakçalar	11
İşlenmiş Kurbağa ve Kara Salyongozu	14
Süt ve süt ürünleri	15
Isl İşlem görmüş kanatlı eti ürünleri	9
B sınıfı yumurta	26
Kolajen	4
Jelatin	3
İşlenmiş mide, mesane ve barsaklar: sadece kaplama	20

Çin Halk Cumhuriyeti'ne İhracat

15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen G20 Liderler Zirvesinde "Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İle Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e İhraç Edilecek Süt Ürünlerinin Veteriner ve Sağlık Őartları Konusunda Protokol" imzalanmıştır. Sertifikanın onaylanması beklenmektedir.

Ülkemizden Çin Halk Cumhuriyeti'ne kanatlı et ve et ürünleri ihracatının yapılabilmesine ilişkin protokol çalışmalarının ivedilikle başlatılmasına yönelik talepte bulunulmuş olup ayrıca "İhbarı Mecbur Tavuk Vebası (Avian Influenza) Hastalığından Ari Bölgelerin Tanımlanması ve İlanı Hakkında Talimat" Çin Halk Cumhuriyeti makamlarına iletilmiştir.

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğu

Halihazırda HC'ye 33 adet balıkçılık ve su ürünleri işletmesinin ihracat onayı bulunmaktadır. Güncelleme yapılması amacıyla Ekonomi Bakanlığı'na güncel liste iletilmiştir.

İhracat izni verilen su ürünleri ürün gruplarına yeni ürün gruplarının eklenmesi amacıyla talepte bulunulmuştur.

Ülkemizde faaliyet gösteren ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne (HC) bebek formülü süt ürünü ihraç etmek isteyen işletmeler ile halihazırda su ürünleri ihracatı yapan işletmelere Çin Halk Cumhuriyeti Sertifikasyon ve Akreditasyon İdaresi (CNCA) tarafından Temmuz ayının ikinci yarısında ziyaret planlanmıştır.

Suudi Arabistan'a İhracat

Ülkemizden Suudi Arabistan'a ihracat onayı bulunan 5 adet kırmızı et ve et ürünleri, 15 adet kanatlı eti ve ürünleri olmak üzere toplam 20 adet onaylı işletme bulunmaktadır.

Kanatlı eti ve ürünleri ile kırmızı et ve et ürünleri ihraç etmek isteyen işletmelerin, onaylanma yetkisinin Bakanlığımıza devredilmesi imkanının gözden geçirilmesi amacıyla 01-09 Ağustos 2016 tarihleri arasında Suudi Arabistan Gıda ve İlaç İdaresi (SFDA)'ni temsilen bir heyet ülkemizde bir inceleme ziyareti gerçekleştirilmiştir.

İşletme sayısının arttırılması ve işletme onay yetkisinin Bakanlığımıza verilmesi konularında çalışmalar devam etmektedir.

Diğer lkelere İhracat

- Ülkemizden Japonya'ya kanatlı eti ihracatının başlatılabilmesine yönelik yapılan tüm çalışmalar ve karşılıklı yapılan müzakereler sonucunda, Japon Sağlık, alışma ve Refah Bakanlığı tarafından ülkemiz hayvan sağlığı statüsü uygun bulunmuş ve kanatlı eti ithalatında kullanılacak sağlık sertifikası kabul edilmiş olup, ihracat başvurusu yapan 30 adet işletmeye ihracat izni verilmiştir. Listeye girmek üzere başvuru yapan işletmelere ilişkin başvurular ilgili ülke resmi makamlarına iletilmektedir.

- Japonya, Irak, Fas, Gürcistan, Filipinler ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu toplam 59 ülkeye ihracat yapılmaktadır.
- AB ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu toplam 80 ülkeye süt ve süt ürünleri ihracatı yapılmaktadır.
- ÇHC ile AB ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu 85 ülkeye su ürünleri ihracatı yapılmaktadır.

Rusya Federasyonu'na hayvansal ürün ihracatına ilişkin çalışmalarla ilgili olarak;

Rusya Federasyonu, Federal Veterinerlik ve Bitki Sağliğı Takibi Gözetim Servisince 20.07.2015–31.07.2015 tarihlerinde Rosselkhoznadzor uzmanları tarafından yapılan Türkiye Cumhuriyeti iş gezisinin ön raporu sonucunda Kuluçka yumurtası ve günlük civciv üretimini gerçekleştiren 6 işletme Rusya'ya ürün ihracat onayı almıştır.

Rusya Federasyonu resmi web sitesinde yayımlı işletme sayıları

Ürün Grubu	İşletme sayısı
Balıkçılık ve su ürünleri	41
Kanath eti ve ürünleri	16
Süt ve süt ürünleri	8
Günlük civciv ve kuluçkalık yumurta	20

BİTKİ SAĞLIĞI VE KARANTİNA

1. Süne Mücadelesi

Buğdayın en önemli zararlısı olan süne ile zamanında ve etkin bir şekilde mücadele yapılmadığında % 70'lere varan zararlara neden olabilmektedir. Süne ile etkili mücadele amacıyla Bakanlığımız teknik elemanlarınca yaşam döngüsü ve popülasyon yoğunluğu izlenmekte buna göre sürveyler yapılmakta ve ekonomik zarar eşiğine göre kimyasal mücadele yapılması ve yapılmaması gereken yerler ile ilaçlama zamanı belirlenerek üreticilere duyurulması ve üreticiler tarafından ilaçlama yapılması sağlanmaktadır.

SÜNE MÜCADELESİ	2018 Program	2018 Uygulama
İl Sayısı	62	54
Sürvey Yapılan Alan (dekar)	43.452.920	40.000.000
Kimyasal Mücadele Alanı (dekar)	-	7.700.000
Emgi Oranı (%)	-	0.9

2. Devlet Yardım Mücadelesi

Ülkemizde çekirgeye karşı mücadele tarım alanlarının dışında kalan; çayır- mera, hazine arazisi, köy ortak arazisi, gibi şahıs mülkü olmayan yerlerde Devlet Yardım Mücadelesi şeklinde yürütülmektedir.

Çekirgenin üreme alanları hareket ve yayılma sahaları belirlenerek mücadelesi yapılmaktadır. Taşra teşkilatımızca, çekirge çıkış noktaları, inficar alanları takip edilerek çekirge ergin hale gelmeden ve geniş alanlara yayılmadan, nimf döneminde mücadele yapılmaktadır.

Çekirge Mücadelesi

Çekirge Mücadelesi	2018 Program	2018 Uygulama
İl Sayısı	58	25
Mücadele Alanı (dekar)	230.672	64.000
Kullanılan Pestisit Miktarı (litre)	9.226	2.560

3. Bitkisel Üretimde Kullanılan Bitki Koruma Ürünlerinin Kayıtlarının Tutulması ve İzlenmesi

Bakanlığımızca bitkisel üretimde kullanılan kimyasalların kontrollü kullanımı, kayıt altına alınması ve izlenmesi çalışmaları 03 Aralık 2014 tarih ve 29194 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak, 01.02.2015 tarihinde yürürlüğe giren “Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir.

Bakanlığımızca risk esasına göre Reçete ve Üretici Kayıt Defterine tabi olacak bitki ve bitkisel ürünler ve pestisitler her yıl yeniden belirlenerek ve ocak ayında kamuoyuna duyurulmaktadır.

Bu çalışmalar kapsamında raporlar altışar aylık 2 dönem halinde Bakanlığa gönderilmektedir. 2017 yılında 44.637 adet üretici kayıt defteri dağıtılmış olup, 45.031 üretici kontrol edilmiştir. Yıl içinde denetlenen “Bitki Koruma Ürünü Uygulayıcısı” sayısı 22.750 dir.

4. Bitki Sağlığı Eğitim Yayın ve Yayın Çalışmaları

Bakanlığımızca 2017 yılında 1.754 teknik personele yönelik hizmet içi eğitim gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 13.112’si çiftçi tarla okulu olmak üzere 173.137 adet çiftçiye yönelik eğitim yayın çalışması yürütülmektedir.

Bitki Koruma Ürünleri ve Makineleri İle İlişkili Özet Veriler

Tarımsal Ekonomik Göstergeler	2017 Yılı Sonu İtibarıyla Sayısal Değer (Adet)
Bitki koruma ürünleri ile işğal olan firma sayısı	472 (152 Faal)
Bitki koruma ürünleri üretim tesisi sayısı	68
Ruhsatlı bitki koruma ürünü sayısı	5.089
Ruhsatlı bitki koruma ürünü sayısı (Askıda)	991
Toplam ruhsatlı bitki koruma ürünü sayısı (Askıda)	6.080
Ruhsatlı aktif madde sayısı	372
Kullanımdan kaldırılan aktif madde sayısı	181
Bitki koruma ürünleri deneme yetkisine sahip kişi sayısı	88
Bitki koruma ürünleri bayi sayısı	7.184
Zirai mücadele alet ve makineleri firma sayısı	343
Zirai mücadele alet ve makineleri imalathane sayısı	152
Ruhsatlı zirai mücadele alet ve makine sayısı	906
Zirai mücadele alet ve makine bayi sayısı	4.779

GIDA ve YEM

2017 ve 2018 Yılı Gıda İşletmeleri Denetim Değerlendirme Raporu

Genel Gıda Denetim Sonuçları

YIL	Gıda Üretim Yeri			Gıda Satış Yeri			Toplu Tüketim Yeri			Toplam*		
	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu
2017	174.379	5.575	85	467.411	5.858	50	412.065	5.126	46	1.053.855	16.559	181
2018**	92.267	2.728	35	228.429	2.802	15	224.820	2.260	8	545.516	7.790	58

*Toplam Denetim Sayısı, **ithalat ve ihracat denetimleri hariç** her türlü gıda piyasa denetimlerini kapsamaktadır. (yıllık kontrol planı, diğer programlar, rutin, takip, Őikayet, ALO 174, numuneli ve numunesiz denetimler)

**2018 yılı verileri 02 Temmuz 2018 tarihi sonu itibariyle olan verileri kapsamaktadır.

Gıda İşletmeleri

Gıda İşletmeleri Sayısı (13.06.2018 tarihi itibarıyla)	
Onay Kapsamındaki İşletme sayısı	Onay Almış İşletme Sayısı
Süt işleme Tesisi	2.189
Süt Toplama Merkezi	6.133
Kırmızı Et Kesimhanesi	444
Kanatlı Eti Kesimhanesi	63
Et Parçalama ve İşleme Tesisi	1.925
Su Ürünleri	230
Hayvansal Yan Ürün (işlenmiş mesane, bağırsak ve iškembe işleyen işletmeler)	119
Yumurta ve Ürünleri	1.395
Toplam	12.498
Kayıt Kapsamındaki İşletmeler	Kayıt Almış İşletme Sayısı
Üretim Yeri	73.866
Satış Yeri	318.900
Toplu Tüketim Yeri	267.290
Toplam	660.056
Kayıt ve Onay kapsamında toplam 672.554 gıda işletmesi bulunmaktadır.	

Yem İşletmeleri

Yem İşletmeleri Sayısı (2018 Yılı Mayıs Ayı)

	Yem İşletme Tipi	İşletme Sayısı (Adet)
Onay	Karma Yem Üreten İşletmeler	432
	Premiks Üreten İşletmeler	126
	Yem Katkı Üreten İşletmeler	23
	Kedi ve Köpek Maması Üreten İşletmeler	34
	Hayvansal Yan Ürün Üreten İşletmeler	79
	Yem Katkı ve Premiks Satış Yerleri	1.157
	Toplam	1.851
Kayıt	Karma Yem Üreten İşletmeler	901
	Blok Mineral Yem (Yalama Taşı) Üreten İşletmeler	23
	Perakende Depolama ve Satışa Arz Yerleri	11.974
	Toplam	12.898
Genel Toplam		14.749

Karma Yem Üretim Miktarı (2002-2018 Yılları) (Ton/Yıl)

Yıllar	Sığır Besi Yemi	Sığır Süt Yemi	Etlik Piliç Yemi	Yumurta Yemi	Diğer Karma Yemler**	Genel Toplam
2002	898.944	1.535.418	790.814	89.836	2.300.141	5.615.153
2003	1.061.397	1.598.018	888.066	90.243	2.048.754	5.686.478
2004	1.373.824	2.002.974	1.082.036	12.251	2.434.485	6.905.570
2005	1.355.332	2.027.578	1.076.135	96.411	2.278.817	6.834.273
2006	1.717.011	2.361.194	914.985	106.339	2.367.552	7.467.081
2007	2.083.731	2.759.042	1.071.894	147.991	3.089.774	9.152.432
2008	1.883.970	2.948.616	2.886.173	695.373	1.149.169	9.563.301
2009	1.760.430	2.679.020	2.923.299	673.389	1.383.058	9.419.196
2010	2.169.487	3.466.422	3.453.846	820.753	1.257.022	11.167.530
2011	2.686.728	3.875.836	4.141.768	953.819	1.504.190	13.162.340
2012	2.881.354	4.365.168	4.224.111	1.058.733	1.959.173	14.488.539
2013	2.846.217	5.163.788	4.083.687	1.602.364	2.265.811	15.961.867
2014	3.386.565	5.621.664	3.979.945	2.480.547	2.534.895	18.003.616
2015	3.320.221	5.384.586	4.779.916	3.417.209	3.203.051	20.104.983
2016	3.827.073	5.840.262	4.566.237	2.958.232	3.210.048	20.401.852
2017	4.594.552	6.171.275	4.753.989	3.369.665	3.528.862	22.418.333
2018*	1.706.00	2.279.000	1.715.000	1.177.000	1.217.000	8.094.000

*Haziran ayı sonu itibarıyla GGBS'den derlenmiştir. Veri girişi devam etmektedir.

** Diğer Yemler: Küçükbaş yemleri, balık yemleri, at yemi, ev ve süs hayvanları yemleri, arı keki vb.

RİSK DEĞERLENDİRME

Gıda ve yem güvenilirliğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen konularda Bakanlığımızın çalışmalarını desteklemek ya da kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla tavsiye niteliğinde bilimsel görüş oluşturmak üzere 6 komisyon kurulmuş ve faaliyetlerine devam etmektedir.

Bunlar; Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu, Bulaşanlar Komisyonu, Yem Komisyonu, Biyolojik Tehlikeler Komisyonu, Bitki Sağlığı Komisyonu ve Belirli Gıda Bileşenleri, Beyanlar ve Yeni Gıdalar Komisyonu ve Gıda Katkı Maddeleri Komisyonudur.

- 1. Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu**, takviye edici gıdalar ile gıda veya gıda bileşeni olarak kullanılmak istenen bitkilerin insan tüketimine uygunluklarına ilişkin değerlendirmeyi yapmak üzere; 9 komisyon üyesi ile 07.08.2012 tarih ve 2058 sayılı Makam Olur'u ile kurulmuştur. I. Dönem Çalışmalarını 07 Ağustos 2012-07 Ağustos 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.
II. Dönem Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu 27.10.2015 tarih ve 1887 sayılı Makam Olur'u ile görevine başlamış olup, 11 üyesi bulunmaktadır.
- 2. Bulaşanlar Komisyonu**, bulaşanların (mikotoksinler, ağır metaller, dioksinler, vb.) insan sağlığı ile ilgili riskleri ile gıdalarda ve yemlerde bulunabilecek maksimum limitlerini bilimsel çerçevede değerlendirerek bilimsel görüş oluşturmak, gerekli hallerde mevzuat çalışmaları için tavsiyelerde bulunmak üzere; 08 Şubat 2013 tarih ve 444 sayılı Makam Olur'u ile kurulan 11 üyesi bulunan Komisyonun 1. Dönem çalışmaları tamamlanmıştır.
II. Dönem Bulaşanlar Komisyonu 04.01.2017 tarih ve 10 sayılı Makam Olur'u ile görevine başlamıştır.
- 3. Yem Komisyonu**, yem katkı maddelerinin onaylanması sürecinde bilimsel risk değerlendirme yapmak ve yeme ilişkin diğer konularda bilimsel görüş oluşturmak üzere; 25 Kasım 2015 tarih ve 2123 sayılı Makam Olur'u ile kurulan komisyonun 9 üyesi bulunmaktadır.
- 4. Biyolojik Tehlikeler Komisyonu**, biyolojik tehlikelerin insan sağlığı ile ilgili risklerini değerlendirerek bilimsel görüşler oluşturmak, gıda kaynaklı mikrobiyal hastalıkların önüne geçilmesi için alınacak önlemlere ilişkin değerlendirmeler yapmak ve ülkemizde patojenlerden kaynaklanan mikrobiyolojik tehlikelere yönelik bilimsel çerçevede risk değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesinde aktif rol oynamak üzere 02 Haziran 2016 tarih ve 1052 sayılı Makam Olur'u ile kurulmuştur.

5. **Bitki Sağlığı Komisyonu**, bitki ve bitkisel ürünlerde zarara neden olan hastalık, zararlı ve yabancıotlardan kaynaklı riskleri bilimsel esaslara göre değerlendirilerek bilimsel görüş oluşturmak, Bitki koruma ürünlerinin fiziksel ve kimyasal özellikleri, çevresel risk değerlendirmesi, eko-toksik etkileri, kalıntıları gibi konularda bilimsel görüş oluşturmak üzere 16 Mart 2017 tarih ve 45346265-020-E.489890 sayılı Makam Olur'u ile kurulmuştur.
6. **Belirli Gıda Bileşenleri, Beyanlar ve Yeni Gıdalar Komisyonu**, gıdalarda yer alan sağlık beyanlarının bilimsel olarak doğrulanması; yeni gıdaların güvenilirliğinin değerlendirilmesi; bebek formülleri, devam formülleri, bebek ve küçük çocuk ek gıdalarında kullanılacak bileşenlerin güvenilirliğinin ve uygunluğunun değerlendirilmesi; gıdalara eklenebilecek besin öğesi kaynaklarının (vitamin ve mineral kaynakları vb.) ve diğer bileşenlerin (teknolojik amaçlar dışında eklenen maddeler) güvenilirliğinin değerlendirilmesi; vitamin ve minerallerin tolere edilebilir üst alım düzeylerinin belirlenmesi; belirli gıda bileşenlerinin alerjik reaksiyonlara veya intolerans reaksiyonlarına yol açma potansiyelinin değerlendirilmesi ve benzeri diğer konuların değerlendirilmesi amaçlarına yönelik olarak 28/04/2017 tarihli ve 45346265-020-E.901612 sayılı Makam Olur'u ile kurulmuştur.
7. **Gıda Katkı Maddeleri Komisyonu**, gıda katkı maddeleri, gıda aroma vericileri, gıda enzimleri, işlem yardımcıları ve teknolojik amaçlar için gıdaya eklenen diğer maddelere ilişkin bilimsel görüş oluşturmak ve izin prosedürüne tabi ürünler için ilgili mevzuatta öngörülen risk değerlendirme çalışmalarını yürütmek üzere 19/04/2018 tarihli ve 45346265-020-E-884906 sayılı Makam Olur'u ile kurulmuştur.

Komisyon adı	Gerçekleştirilen Toplantı Sayısı						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu	5	12	11	8	11	11	6
Bulaşanlar Komisyonu	-	4	3	2	1	6	4
Yem Komisyonu	-	-	-	1	-	-	-
Biyolojik Tehlikeler Komisyonu	-	-	-	-	-	1	-
Bitki Sağlığı Komisyonu	-	-	-	-	-	4	3
Belirli Gıda Bileşenleri, Beyanlar ve Yeni Gıdalar Komisyonu	-	-	-	-	-	3	4
Gıda Katkı Maddeleri Komisyonu	-	-	-	-	-	-	-